

Tid Tisdagen den 25 maj 2021 kl. 17.00 – 17.55
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justering Torsdagen den 3 juni 2021, §§ 1-6, 8-12, 16, 18, 20-21

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Tisdagen den 25 maj 2021, §§ 7, 13,-15, 17, 19, 22

Katarina Luhr

Emilia Bjuggren

Närvarande**Beslutande ledamöter:**

Katarina Luhr (MP) ordföranden

Emilia Bjuggren (S) vice ordföranden

Torbjörn Erbe (M)

Fritz Lennaárd (M) §§ 1-10, 12-22

Jonas Nilsson (M) §§ 1-21

Amelie Langby (M) §§ 1-21

Christoffer Jönsson (L) §§ 1-18, 20-21

Gunnar Caperius (C)

Felix Antman Debels (S) §§ 1-12, 14-21

Jakob Sahlin (S) §§ 1-21

Deniz Butros (V)

Rose-Marie Rooth (V) §§ 1-21

Tjänstgörande ersättare:

Tapani Juntunen (SD) för Urban Emson (SD)

Per Hagwall (M) för Fritz Lennaárd (M) § 11

Maja Boström (C) för Christoffer Jönsson (L) § 19

Ulrika Hoff (KD) för Amelie Langby (M) § 22

Heidi Lampinen (S) för Felix Antman Debels (S) § 13

Ersättare:

Per Hagwall (M) §§ 1-10, 12-21

Torbjörn Ebérus (M) §§ 1-21

Felix Schartner Giertha (MP) §§ 1-21

Maja Boström (C) §§ 1-18, 20-21

Ulrika Hoff (KD) §§ 1-21

Heidi Lampinen (S) §§ 1-12, 14-21

Isak Öhrlund (S) §§ 1-21

Sinikka Suutari (S) §§ 1-21

Maria Mustonen (V) §§ 1-21

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Anna Hadenius, Timmie Aspelin, Monika Gerdhem, Sara Högne, Gustaf Landahl, Mikael Lindell, Daniel Persson, Charlotta Porsö, Emily Tjäder, Malin Tappefur samt borgarrådssekreteraren Martin Solberg och personalföreträdaren Luis Lopez §§ 1-21

§ 7**Tertialrapport 1 2021 för miljö- och hälsoskyddsnämnden**

Dnr 2021-6894

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner förvaltningens förslag till tertialrapport 1 samt överlämna den till kommunstyrelsen.
- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 11 maj 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Gunnar Caperius (C) och Urban Emson (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens förslag, samt att därutöver anföra följande:

Vi behöver bygga ett starkare Stockholm. De kommande åren måste vi ta krafttag för att ställa om Stockholm till en mer hållbar och jämlik stad än före pandemin. För att lyckas nå de klimatmål som stockholmarna kräver behöver vi vara ambitiösa och säkra resurser i alla led för att förverkliga de klimat- och miljörelaterade program som beslutats. Vi behöver också säkra tryggheten i omställningen och prioritera och utveckla välfärden i hela staden. Detta måste gå före skattesänkningar. Vi vill att inriktningen för nämndens arbete förändras enligt vad vi tar upp nedan.

Stärk naturskötseln

På flera ställen i tertialrapporten kan vi läsa om förvaltningens arbete med naturskötsel. Biologisk mångfald är en av de grundläggande förutsättningarna för att våra ekosystem ska kunna leverera funktioner och nyttor som vi människor behöver och använder. Den biologiska mångfalden är idag en akut fråga och det gäller nu att kunna gå från ord till handling. För att stadens handlingsplan för biologisk mångfald ska leda

till förbättringar i verkligheten måste även de som ska utföra arbetet få de resurser som krävs. Vi välkomnar förvaltningens arbete, men vill lyfta fram att det i första hand är stadsdelsnämnderna som ansvarar för skötseln av naturmarken, inklusive naturreservaten, och att de behöver mer resurser för att kunna genomföra de förändringar som krävs. I och med ökade ambitioner kommer också ett ökat behov av driftmedel. Men istället har stora nedskärningar på stadsdelarna gjorts för att kunna sänka skatten. Det drabbar inte bara förskolan, kulturskolan och äldreomsorgen utan också naturvårdsskötseln och den biologiska mångfalden. För att få till förbättringar i verkligheten måste även de som ska utföra det långsiktiga driftarbetet få de resurser som krävs. Vi stärker därför naturvårdsskötseln med ytterligare 5 miljoner kronor i vår budgetmotion för år 2021.

Sanera den förorenade marken

Förvaltningen skriver i tertialrapporten att nästa steg i arbetet med förorenade områden bland annat är att klargöra vilka objekt som ska ingå i det fortsatta arbetet och att bestämma upplägg och tidplan för det fortsatta arbetet tillsammans med exploateringskontoret. Det är bra att förvaltningen planerar för ökade insatser inom tillsynen av förorenad mark. För att nå målen om ett giftfritt Stockholm behöver saneringstakten av historiskt förorenade områden öka. Idag saneras förorenade områden i Stockholm oftast i samband med exploatering. Men för att nå målet måste även områden som inte är föremål för exploatering saneras. Vi välkomnade att vårt förslag om att ta fram en prioriteringslista för sanerade områden togs med i budget 2021. Men för att prioriteringslistan inte endast blir en önskelista som aldrig kan genomföras måste även en tidplan för sanering samt matchande finansiering tas fram.

I tertialrapporten nämns inte att en stor del av stadens giftigaste områden består av båtuppläggningsplaster där folk ofta vistas, både barn och vuxna. Stadens arbete för att minska användningen av giftiga båtbottnfärger är alltså avgörande för vår miljö. Under förra mandatperioden inleds ett viktigt arbete med tillsyn av båtklubbar med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger. Majoriteten har dock tagit bort finansieringen för detta arbete. Det är viktigt att arbetet fortsätter och att nämnden är pådrivande för att fasa ut skadliga båtbottnfärger, något som också måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen. Förvaltningen har sedan år 2016 drivit ett projekt där metallhalter på båtskroven mättes, men projektet avvecklades tyvärr år 2020. Under projektet framkom att

mätningarna utgjorde ett mycket bra stöd för båtklubbarna, både för att bibehålla engagemang hos sina medlemmar och för att kunna prioritera vilka båtskrov som behövde saneras först. Det är bra att förvaltningen ska utöka arbetet med tillsyn, men det räcker inte. Under programperioden behövs också ett förebyggande arbete med båtklubbarna utifrån lärdomarna från projektet som vi beklagar avslutades.

Systematisera stadens arbete med solenergi

Solen är en viktig förnybar energikälla. Tyvärr visar förvaltningens egna uppföljningar att den inte leder till minskade koldioxidutsläpp mer än på marginalen eftersom solen produceras på tider när det redan finns ett överskott av grön el och effekt i elnätet. Vi välkomnar därför att en handlingsplan ska tas fram för hur långsiktiga investeringar i solpaneler på stadens fastigheter skulle kunna användas för att minska stadens energikostnader och reducera stadens fossila avtryck. På detta sätt kan staden arbeta bättre med att investeringar i solenergi gör större skillnad för klimatet, istället för att endast bli symbolåtgärder. Parallellt med detta behöver staden öka takten med energieffektiviseringar och basera beräkningarna på använd energi istället för köpt energi för att främja teknikneutralitet och täcka hela byggandens energiprestanda (effektiv energitillförsel samt effektiv energianvändning och isolering).

Minska plastavfallet och verka för en förändrad beskattning av avfallsförbränningen

Vi ser fram emot att ett förslag till handlingsplan för hållbar plastanvändning ska presenteras för nämnden sommaren 2021. Det är positivt att förvaltningen gjort ett omtag av budgetuppgifterna genom att ta ett helhetsgrepp om plastfrågan. Vi delar uppfattningen att fokus behöver ligga på ökad insamling och materialåtervinning av plast. Vi har tidigare påtalat att utsorteringen av plast och andra fossila material i avfallet måste göras uppströms (tidigare i avfallsflödet, innan det kommer till förbränningsanläggningen). För att skapa incitament för samtliga kommuner i Stockholmsregionen att minska plasten i avfallet och på så sätt minska koldioxidutsläppen borde kommunerna regelbundet redovisa statistik för det avfall som levereras till förbränning. Stockholms stad bör därför verka för att samtliga kommuner i regionen redovisar hur många ton avfall som uppkommit i kommunen samt vilken mängd utsläpp som avfallet innebär. En kommunvis redovisning skulle tydliggöra grundorsaken till utsläppen och vem som har rådighet att påverka dem. Handlingsplanen bör slå fast att Stockholms stad ska verka för att sådan statistik tas fram.

I enlighet med januariavtalet har en ny skatt på förbränning av avfall införts. Skatten är dock olyckligt utformad och leder i praktiken till ökade incitament att bränna mer, istället för mindre, plast. Beroende på vad avfall innehåller får man ut olika mycket energi vid förbränning. Att bränna plast ger mer värme än förbränning av sorterat avfall. För att värma upp Stockholm behövs alltså färre ton avfall om den innehåller plast. Eftersom skatten är konstruerad så att den betalas på varje ton bränt avfall kommer fjärrvärmebolagen därför försöka minimera antalet förbrända ton, vilket görs genom att ha så mycket plast som möjligt i det avfall som bränns. Skattekonstruktionen innebära alltså att ju mer plast som sorteras ut, desto högre skatt – incitamentet blir att materialåtervinna mindre, motsatsen till skattens syfte. Konsekvenserna blir ökade koldioxidutsläpp och minskad materialåtervinning. För att uppnå syftet med skatten – att öka utsorteringen för materialåtervinning – bör beskattning endast ske på förbränning av icke-sorterat avfall. På så sätt skapas incitament för ökad materialåtervinning och vi får positiva effekter för klimatet och miljön. I handlingsplanen bör det tydligt framgå att staden ska verka för en förändrad beskattning.

Ökade åtgärder för att minska trafiken och dess utsläpp

För att minska växthusgasutsläppen är vägtrafikutsläppen särskilt viktiga att adressera de kommande åren. Medan andra samhällssektorer minskar sin miljöpåverkan ökar trafikvolymerna och därmed miljöpåverkan från trafiken. Vägtrafiken står nu för närmare 50 procent av växthusgasutsläppen i Stockholm. Vi kan nu läsa i tertialrapporten att förvaltningen bedömer det som osäkert om målet minskning av koldioxidutsläpp till år 2023 kan nås inom vägtrafikens beting. Detta är en stor utmaning. Vi har gång på gång påpekat att det därför är angeläget med särskilt långtgående krav för just trafiken. Att arbeta för att vända denna trend är en av stadens viktigaste uppgifter.

Ändå tar den grönbå majoriteten inte fram några åtgärder för att vända denna trend. För att ge ett exempel: klimathandlingsplanen saknar åtgärder motsvarande 84 100 ton för vägtrafiken. Det är inte acceptabelt och visar på en alldeles för låg ambitionsnivå. Det politiska styrets svar var att istället att meddela att de ska ta fram en egen handlingsplan för minskade utsläpp från vägtrafiken. Men det är ett arbete som gång på gång skjuts på framtiden. Det görs helt enkelt inte. Det är hittills bara ord om att något ska göras.

Det verkar varken finnas ambition eller vilja att driva på arbetet för att minska utsläppen från vägtrafiken.

Bygg ut laddinfrastrukturen för en klimatsmart mobilitet

I tertialrapporten kan vi läsa att förvaltningen arbetar med budgetuppdraget att ta fram riktlinjer för laddplatser. Vi är kritiska till den grönbå majoritetens politik på området som hittills har fokuserat på att låta marknaden installera laddplatser. Resultatet har blivit alldeles för lite och alldeles för sent. Föga förvånande har laddplatserna i princip endast installerats i innerstaden. Strategin måste vara den motsatta. När infrastrukturen för laddning finns på plats vågar fler köpa elbilar. Utbyggnadstakten av laddinfrastruktur måste öka. Staden måste ta ett större ansvar för utbyggnaden så att den faktiskt blir av – både i tid och över hela staden. Stadens allmännyttiga bostadsbolag har totalt drygt 24 000 parkeringsplatser, av dessa är endast 328 laddplatser. Det är under all kritik. Boende i flerfamiljshus utan egen parkering har särskilt svårt att ställa om till elektrifierade transporter och därför måste det skapas tillgängliga laddmöjligheter för dem som förlitar sig på boendeparkeringsystemet. Att majoriteten inte har använt sig av stadens eget bolag Stockholm Parkering i större omfattning för att bygga ut laddinfrastrukturen i gatumiljö är beklagligt.

Allt fokus för den grönbå majoritetens politik är personbilar. Faktum är dock att tunga transporter står för ca 23 procent av trafikens koldioxidutsläpp. Dessutom är allt fler lätta lastbilar en av förklaringarna till den ökande vägtrafiken och de ökande utsläppen. För att ställa om vägtrafiken måste även godstransporterna elektrifieras. Här lyser dock politiska initiativ från majoriteten med sin frånvaro.

Förvaltningen skriver också att en plan för hållbar mobilitet är under framtagande med fokus att hitta åtgärder som gör det lätt att resa hållbart och att ha god mobilitet även utan egen bil. Vi välkomnar detta arbete och har vid flera tillfällen presenterat olika förslag på hur staden kan främja elbilpooler, exempelvis genom gröna parkeringsköp. De grönbå har dock avslagit samtliga förslag och stadens arbete för att främja elbilpooler har stått still. Det är därför glädjande att förvaltningen nu arbetar med detta.

Driv på för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor

Vi har tidigare krävt en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040, som tydligare tar sig an både avfallet och själva byggprocessens klimatpåverkan. Vi behöver se till hela livscykeln och skyndsamt identifiera

betydande utsläppsminskningar som kan ske i närtid. Vi menar inte att de projekt som majoriteten initierat är dåliga, så som fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall. Vår poäng är dock att det är bättre, mer effektivt och mer framgångsrikt att ta ett helhetsgrepp om frågan istället för att arbeta med många splittrade småprojekt. Slutligen vill vi också påpeka att majoritetens fokus på att minska byggtakten varken ökar omställningstakten i byggsektorn eller leder till fler klimatsmarta bostäder.

Minska klimatpåverkan från stadens matinköp

En stor del av stockholmarnas klimatpåverkan kommer från den mat vi äter. För att klara mål om minskade utsläpp från maten måste vi ta ansvar för hur vi gemensamt kan erbjuda klimatsmarta måltider i våra offentliga verksamheter. Majoritetens långsamma agerande innebär att en modell för att beräkna, följa upp och redovisa miljö- och klimatpåverkan från stadens måltider tog flera år att ta fram. Modellen behövs för att ställa samordnade krav i upphandlingar och ta fram relevanta mål och indikatorer. Nu när modellen är klar behöver stadens strategier, riktlinjer och policys uppdateras med konkreta mål som följs upp via stadens ledningssystem ILS. Det är inte acceptabelt att upphandlingskrav gällande måltidstjänster i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan inte redan finns på plats, två år efter att stadens koststrategi tagits fram.

Vi delar helt förvaltningens bedömning att det är mycket viktigt att den kostsamordnande funktionen inrättas för att samordna arbetet med genomförandet av stadens matstrategi, samt bidra till att i staden etablera det utvecklingsarbete inom upphandling och inköp som genomförs inom kategoriteamet för måltider och livsmedel. Vi är dock lika kritiska till att detta inte redan har gjorts och konstaterar att det tyvärr är två förlorade år för klimatarbetet när det kommer till stadens kostarbete.

Beta av tillsynsskulden

Vi oroas över den tillsynsskuld som förvaltningen nu står inför. Vi var förra året tydliga med att vakanta tjänster behövde tillsättas för att inte upparbeta en alltför stor tillsynsskuld. Istället gick förvaltningen in i år 2021 med en tillsynsskuld på 1 500 kontroller, motsvarande 7,5 miljoner kronor. Förvaltningen skriver i tertiärrapporten att merparten av tillsynen nu kunnat återstartas, men att tillsyn fortfarande inte bedrivs inom ett fåtal områden. För att komma tillrätta med tillsynsskulden och samtidigt klara av årets och kommande års tillsynsbehov krävs rejäla insatser och en

tydlig plan. Det oroar oss att ingen sådan plan har presenterats och att det saknas extra resurser för detta.

Satsa på den riktade bostadstillsynen

Vi har fler gånger lyft vikten av den riktade bostadstillsynen i utsatta områden. Förvaltningen skriver i tertialrapporten att den riktade bostadstillsynen är viktig eftersom den ger förbättringar i hela bostadsbestånd, till skillnad från den klagomålsdrivna tillsynen. Sedan arbetet startade år 2016 har de konstaterat brister i samtliga flerbostadsbyggnader som de inspekterat, främst gällande ventilation, fukt och mögel, skadedjur och låg temperatur. Trots det stora behovet av denna viktiga tillsyn av människors hemmiljö har dock arbetet ständigt prioriterats ner och resurserna inte räckt till. Under år 2020 har endast 4 inspektioner genomförts, trots att årets mål var att inspektera 20 fastigheter i Husby och Rinkeby.

Vi välkomnar att den riktade bostadstillsynen i utsatta områden lyfts tydligt i nämndens tertialrapport. Det är bra att förvaltningen tillsätter en utredningsgrupp för riktad tillsyn av fastighetsägare i syfte att utveckla arbetet och det är viktigt att staden får till ett utökat samarbete mellan berörda stadsdelar och fackförvaltningar samt andra myndigheter såsom polis och socialtjänst. Samtidigt oroas vi över att grundproblemet till att arbetet ständigt prioriteras bort, nämligen brist på resurser, inte åtgärdas. Det är inte acceptabelt att de svagaste i samhället ständigt blir bortprioriterade. Denna verksamhet är nödvändig och staden måste långsiktigt säkra resurser för att kunna fortsätta arbetet. Vi har därför i vår budgetmotion tillfört 12 miljoner kronor till arbetet mot slumvärdar.

Förbättra våra barns inomhusmiljö i skolorna

Ett annat tillsynsområde som vi lyft upprepade gånger handlar om inomhusmiljön i skolor och förskolor. Förvaltningen skriver i tertialrapporten att utbrottet av covid-19 påverkar verksamhetens och fastighetsägares arbete för att åtgärda brister i byggnader som miljöförvaltningen påtalar i tillsynen. En konsekvens av detta är att befintliga brister avseende framför allt buller och ventilation kommer påverka barnen under längre tid innan åtgärder vidtas än om situationen varit normal. Förvaltningen skriver också att det redan nu står klart att årets mål gällande radonhalter i skolor och förskolor inte kommer att kunna nås.

Vi har flera gånger påtalat att problem med dålig inomhusmiljö i förskolor och skolor är så pass omfattande att det krävs både tillsyn och proaktivt arbete. Vi ser allvarligt på att situationen har försämrats ytterligare. I den budgetmotionen för år 2021 satsar vi 2 miljoner kronor extra för mer proaktivt arbete för bättre miljö i stadens skolor och förskolor. Som en del i ett långsiktigt arbete bör förvaltningen exempelvis kartlägga om vissa fastighetsägare missköter sitt ansvar för inomhusmiljön och inleda proaktiva samtal med viktiga fastighetsägare om hur lokalerna måste förbättras

Beslutsgång

Ordföranden Katarina Luhr (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Gunnar Caperius (C) och Urban Emson (SD).

Reservation

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Deniz Butros m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt gemensamma förslag.

Vid protokollet
Timmie Aspelin